ספר המדות — גאוה

א. אֵין מָשִׁיחַ בָּא, עַד שֶׁיִּכְלֶה [כָּל] גַּאֲוָה מִן הָעוֹלָם.

ב. עַל־יְדֵי גַּאֲוָה בָּא לִידֵי תַּאֲוַת מִשְׁכַּב־זָכָר גַּם בָּא לִידֵי כַּעַסף, גַּם לִפְעָמִים אֵין אִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת מֵחֲמַת שֶׁהִיא מְקַשָּׁטֶת וְהִיא בַּעֲלַת־גַּאֲוָה.

ג. עַל־יְדֵי גַּאֲוָה בָּא רָעָב לָעוֹלָם.

ד. עַל־יְדֵי גַּאֲוָה בָּא לִשְׁכְרוּת וְהוּא הַדִּין לְהֵפֶךְ.

ה. עַל־יְדֵי גַּאֲוָה בָּא לִפַּחַד.

ו. סְגֻלָּה לְבַטֵּל גַּאֲוָה, לִתֵּן צְדָקָה.

ז. מִי שֶׁנּוֹהֵג רַבָּנוּת בְּעַל־כָּרְחָם בְּגַאֲוָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְעוֹרֵר עָלָיו שׂוֹנְאִים.

ח. מִי שֶׁלִּבּוֹ רָם עָלָיו, יֵדַע שֶׁהַשָּׁעָה מַצְלַחַת עָלָיו.

ט. מִי שֶׁמּוֹשִׁיעַ לַעֲנִיִּים, יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ בְּהִסְתַּכְּלוּת עַל בַּעֲלֵי־גַּאֲוָה לְהַשְׁפִּיל אוֹתָם.

י. מִי שֶׁהוֹלֵךְ בַּשּׁוּק וְנוֹפֵל, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא גַּדְלָן.

יא. סְגֻלָּה לְבַטֵּל גַּאֲוָה, שֶׁיִּשְׁתַּתֵּף בְּצָרָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

יב. עָנִי שֶׁהָרָשָׁע רוֹדֵף אוֹתוֹ תֵּדַע שֶׁהֶעָנִי הוּא בַּעַל־גַּאֲוָה.

יג. עַל־יְדֵי גַּאֲוָה נוֹפֵל מֵאֱמוּנָתוֹ.

יד. עַל־יְדֵי גַּאֲוָה נִסְגָּר הַלֵּב וְעֵינֵי הָאָדָם מִלְהַבִּיט בִּפְלָאוֹת [בִּפְעוּלַת] הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְיִרְאָה מִלְּפָנָיו.

טו. אֵין לְהִתְגָּאוֹת בְּהַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת אוֹ בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי הַכֹּל עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, וְהוּא אֵצֶל הַצַּדִּיק כְּעֵט אֵצֶל סוֹפֵר.

טז. אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה מֵבִיא לְגַאֲוָה.

יז. תִּקּוּן לְגַאֲוָה – שֶׁיִּתְעַנֶּה.

יח. סְגֻלָּה לְגַאֲוָה – שֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁמַיִם.

יט. מַבְהִילִין אֶת הָאָדָם בַּחֲלוֹמוֹת, כְּדֵי לְהָסִיר מִמֶּנּוּ גַּאֲוָה שְׁקוּעָה, שֶׁהִוא מְכֻסָּה מִמֶּנּוּ, שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר בָּהּ.

כ. כָּל הַמִּתְיַהֵר – חָכְמָתוֹ וּנְבוּאָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת.

כא. דַּל גֵּאֶה – אֵין הַדַּעַת סוֹבְלוֹ. גַּם הוּא בְּעַצְמוֹ מִתְחָרֵט לְאַחַר זְמַן וְנִבְזֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ.

כב. אִי אֶפְשָׁר לְגֵאֶה לְהַשְׁפִּיל דַּעְתּוֹ וּבָא לִידֵי שִׂכְחָה.

כג. יָהִיר – בַּעַל־מוּם הוּא.

כד. לְפִי צָרְךָ הָעִנְיָן יֵשׁ הֶחֵר בַּדָּבָר לַעֲשׂוֹת דָּבָר, הַנִּרְאֶה כְּאִלּוּ מִתְגָּאֶה.

כה. מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּסּוּת, לְסוֹף נִכְשָׁל בְּאֵשֶׁת־אִישׁ; וְהוּא כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה; וּכְאִלּוּ כּוֹפֵר בָּעִקָּר; וּכְאִלּוּ בָּא עַל עֲרָיוֹת כֻּלָּם; וּכְאִלּוּ בָּנָה בָּמָה; וּמִתְמַעֵט מֵחֲשִׁיבוּתוֹ וְאֵינֶנּוּ; וְרָאוּי לְגַדְּעוֹ כַּאֲשֵׁרָה; גַּם אֵין עֲפָרוֹ נִנְעָרֶת; וּשְׁכִינָה מְיַלֶּלֶת עָלָיו.

כו. הַכּוֹבַע שֶׁל צַדִּיק – סְגֻלָּה לְהָסִיר הַגַּאֲוָה.

כז. עַל־יְדֵי אֱמוּנָה יִהְיֶה לְךָ כֹּחַ לְשַׁבֵּר אֶת עַצְמְךָ מִגַּאֲוָה, וְתִמְשֹׁל עַל מִדַּת גַּאֲוָה.

כח. בַּעַל־גַּאֲוָה – מַחְשְׁבוֹתָיו אֵין מַצְלִיחִין.

כט. כְּשֶׁנִּזְדַּמֵּן לְךָ עֲבֵרָה בְּלִי דַּעַת – בְּוַדַּאי יֵשׁ לְךָ גַּאֲוָה, וּבָזֶה מַרְאִין לְךָ, שֶׁעֲדַיִן אֵין אַתָּה צַדִּיק.

ל. כְּשֶׁבָּא לְךָ אֵיזֶה גַּדְלוּת, תִּדְאַג מִפֶּרְעָנוּת.

לא. עָנִי שֶׁהוּא שְׂפַל־רוּחַ, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן צְדָקָה, הוּא טוֹב מֵעָשִׁיר בַּעַל־גַּאֲוָה, אַף־עַל־פִּי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה.

לב. כְּשֶׁנּוֹפֵל לְךָ גַּדְלוּת, תְּצַיֵּר לְפָנֶיךָ דְּמוּת אָבִיךָ.

לג. גַּאֲוָה הוּא סִימָן עַל שֶׁבֶר, חַס וְשָׁלוֹם.

לד. גַּאֲוָה בָּא עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא תִּקַּנְתָּ חַטַּאת נְעוּרִים.

לה. מִי שֶׁיֵּינוֹ מַחְמִיץ, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא בַּעַל־גַּאֲוָה.

לו. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּאֲוָה, מְדוֹרוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם.

לז. מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּאֲוָה, אֵין אֲנִי וָהוּא יְכוֹלִין לָדוּר בָּעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ רוּחַ קִמְעָא עוֹכַרְתּוֹ; וְאֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת; וְאֵין לוֹ רְפוּאָה; וּבָא לִידֵי עֲנִיּוּת שֶׁל תּוֹרָה; וְאִשְׁתּוֹ מְבַזָּה אוֹתוֹ.

לח. מִי שֶׁמַּלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמַלְבּוּשׁ שֶׁל תַּלְמִיד־חָכָם וְהוּא אֵינוֹ תַּלְמִיד־חָכָם, אֵין מַכְנִיסִין אוֹתוֹ בְּמֶחְצָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

לט. גַּאֲוָה מְעַכֶּבֶת אֶת מָשִׁיחַ וּמַטְרִיד אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם.

מ. הַפָּסוּק: "אִם יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שִׁיאוֹ", וְהַפָּסוּק – "כִּי לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן", הֵם מְסַגְּלִים לְשַׁבֵּר אֶת הַגַּאֲוָה.